

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Tertia, Qva Continentvr Hermiae Sozomeni
Salaminij lib. 9. Euagrij Scholastici Epiphaneſis lib. 6

Christopherson, John

[Köln], 1569

Enumeratio præclarorum Constantini facinorum, tum in libertate
Christianorum aßerenda, tum in templorum fabricatione, & rebus aliis reip.
vtilibus. Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12718

SOZOMENI HISTOR.

tinus postremò inter se gesserunt. In quo Constantinus diuina ope tantòpere adiutus est, vt hostes terra mariq; superaret. Licinius igitur pedestribus copiis & naualibus amissis, se Nicomediam recepit, & postea vitam priuatá Thessalonicæ ad tempus degens, ibi è medio sublatus est: vir sanè initio quidè imperii tum ob res bellicas, tū ob alias quoq; summa laude celebratus, & nuptiis sororis Constantini magnopere cohonestatus, ad extremum tamen hunc vitæ exitum consecutus est.

*Enumeratio præclarorum Constantini facinorum,
tum in libertate Christianorum asserenda, tum
in templorum fabricatione, & rebus aliis reip.
vtilibus. CAP. VIII.*

Constantinus autem, cum iam solus vniuerso imperio Romano potitus esset, subditis suis versus orientem habitantibus edicto publico mādauit, vti religionem Christianam colerent, & diuinum numen studiose venerarentur: illudq; solum numen diuinum censerent, quod reuera sit, quodq; omni tempore fatis in se virium & potentia habeat. Nam qui in eo diligèter colendo studiū suum ponerent, his omnia bona affluèter suppetere solere, & quæcunque cum spe bona molirentur, ex sententia succedere: at qui in Deo Opt. Max. adorando delinquerent, res omnes publicè & priuatim, in bello & pace infeliciter euenire. Porro autè non quo insolèter gloriaretur, sed quò Deo gratias ageret, se dicere affirmavit, Deū cum ipsum idoneū suæ voluntatis administrū esse iudicaret, à mare Britannico ad regiones vsq; in Oriente sitas deduxisse, quò tū Christiana augetur religio, tum qui diuini cultus gratia vel fidem constanter in tormentis confessi fuissent, vel martyria toleranter perpessi, illustrioribus honoris insignibus ornarentur. Cū hæc edicto exposuisset, aliaque infinita, quibus putaret subiectos suos ad veram religionem impelli, omnia decreta, actaq; temporibus tyrannorum, qui ecclesiam persecuti fuissent, abrogare cœpit, libertatemque lege concedere iis, qui propter Christi nominis confessionem vel ad insulas, vel ad alia loca contra voluntatē incolenda, vel ad

effo-

effodienda metalla, vel ad opera publica obeunda, vel ad inferuendum gynecæis, textrinis ué, vel ac ministrandum Curiis, cum antea cõsiliarii non fuissent, cõdemnati essent. Itemque ignominia affectos, ignominia liberare: qui autẽ exercitu eiecti essent, optionem facere, vel pristinũ gradũ obtinendi, vel cum libertate honorifica, libero otio perfruenti. Postea vero quàm omnes ad priorem suam libertatẽ, & ad consuetos honores reuocasset, fortunas etiã, quibus exuti fuerant, eis reddidit. Quòd si qui morte condemnati bonis spoliati essent, eorum hæreditates ad genere proximos deferre, sin nemo ex cognatis superesset, ecclesiam cuiusq; loci propriam hæredem fieri, & seu priuatus quispiã, seu magistratus vllam partem possideret, restituere iussit. Atque illis, qui vel ea bona coemissent ab ærario, vel gratis accepissent, se quoad fieri posset, honesta ratione & modo prouisurum pollicitus est. Esta quidem, vt primum ab imperatore, vt demonstratum est, decreta fuere, legeque confirmata, absque mora sunt ad exitum decorum consentaneumque perducta. Nam Christiani, omnes ferè Romani imperii magistratus gerere cõeperunt, interdixeruntq; omnibus, ne de cætero vel simulachris immolare, vel diuinationibus nefandisue mysteriis uti, vel statuas erigere, vel festa Gentilitia celebrare aggredieretur. Multa præterea vetera ciuitatum instituta fuere mutata. Postremo sicut apud Aegyptios cubitus ille, quo inundatio Nili notari solet, non amplius, vt moris erat, ad fana Gentilium, sed ex illo tempore ad Christianorum ecclesias delatus est: Sic apud Romanos tunc primum spectaculum gladiatorum vetitum est, & apud Phœnices deinceps interdictum his, qui Libanum, & Heliopolim incolebant, ne virgines vt solent antè stuprari permitterent, quàm cum viris, quibus dabantur in matrimonium, concumberent. Nam illis in more positum erat, vt post primum illum nefarium concubitum admissum, cum maritis, quibus legitimo iungebantur connubio, vnà in vnis ædibus vitam degerent. Quod autem ad sacra templa attinet, quæ satis haberent laxitatis, reficiebantur: alia altius erigebantur, latioraque non sine splendoris accessione fiebant. Noua etiam,

SOZOMENI HISTOR.

Mo
 inci
 Feb

 vbi nulla ante fuissent, ab ipsis fundamentis extruebantur. Pecuniam autem ad hanc rem ex ærario regio suppeditauit imperator: scripsitque tum ad episcopos, tum ad præfides cuiusque prouinciæ: ad illos quidem, ut quæ vellent, imperarent: ad hos autem, ut morem gererent episcopis, eorūque imperata studiose facerent. Itaque vnà cum prospero imperij statu, magnopere creuit religio. Porro imperator post bellum cum Licinio gestum, tam secundo fortunæ flatu in prælijs contra alienas exterarūque gentes faciendis usus est, ut tum Sauromatas, tum Gotthos subiugaret: & ad extremū quò eis aliquid deferre beneficij videretur, fœdera cū illis percussit. Ista quidem gens id temporis trans Istrum fluuiū habitauit: quæ cum esset tum propter multitudinem, tum propter corporum magnitudinem bellicosissima, & in re militari assiduè exercitata, alios quidem Barbaros deuicit, Romanos autem habuit solos, qui ipsam bello æquarent, strenueque resisterent. Dicitur præterea Constantino in hoc bello vel maximè per signa ac somnia declaratum, quàm sedulo deus sua prouidentia ipsi prospexisset. Quare cum in omnibus bellis suo tempore gestis victoriam esset consecutus, velut gratiam Christo redditurus, veram religionē cum summo studio excolere, subiectosque ad eam solam sanctè obseruandam, & salutarem ducendam hortari cœpit. Quin etiam ex terra, quæ in singulis ciuitatibus vectigalis erat, certum vectigal, quod ærario pensitari solet, accepit, & ecclesiis ac clero distribuit: quam quidem largitionem in omne tempus ratam esse lege fanciuit. Porro quò milites iuxta secum ad deū colendum assuefaceret, arma eorum effigie crucis signanda curauit. In palatio item extruxit ecclesiam, & tabernaculum ecclesiæ figuram exprimens, cum contra hostes prælio contenderet, secum circumferre cōsueuit: ad eum finem, uti neq; sibi in solitudine vitam agenti, neq; exercitui deesset ædes sacra: in qua quidem deberent, Deum laudibus efferre, precibus sollicitare, & sacra mysteria percipere. Nam sacerdotes & diaconi, qui secundum Ecclesiæ institutum ista munera obirent, tabernaculum assiduè secuti sunt. Ex eo tempore militares Romanorum ordines, qui iam vocantur Numeri, singuli sibi tabernaculum separatum construxerunt, habueruntq; secum sacerdotes & diaconos
 ad rem

ad rem diuinam faciendam designatos. Legem etiam tulit, vt tum die dominico (quem Hebræi appellant primum diem hebdomadæ, Græci autem solis nomine nuncupant) tum die Veneris omnes à iudicijs dandis, & alijs obeundis negocijs vacarent, precibusque & obtestationibus deum colerent. Diem autem Dominicum veneratus est vtpote in quo Christus resurrexerit à mortuis: diem verò Veneris, vtpote in quo cruci suffixus fuerit. Nam sanctæ cruci plurimum tribuit honoris, tum propter subsidia in bello cōtra hostes gerendo ex eius virtute sibi allata, tum propter diuinā sibi de ea oblatam visionem. Postremò supplicium crucis à Romanis olim maleficis decretum, lege sustulit: quinetiam suam imaginem, seu in numis expressam, seu depictam in tabulis, iussit semper hoc quoque diuino signo inscribi configurariq;: Cuius rei etiam adhuc testimonio sunt imagines eius hac figura descriptæ. Et quanquam in omnibus rebus, quas moliebatur, diuinum cultum impensè curabat, in legibus tamen condendis vel maximè. Qua causā inductus, intēperantes & libidinosos concubitus antea minimè vitiosos coercuit: quemadmodum ex legibus de illis litis, si cui sit curæ istud cognoscere, facile potest intelligi. Mihi enim in præsentia ad illud accuratè persequendum non satis opportunum tempus videtur suppetere. At leges cum ad honorem religionis Christianæ, tum ad eius confirmationem ab eo præter eas, quas iam commemorauimus, promulgatas persensere necesse habeo: quippe cum videantur cum historia ecclesiastica imprimis cohærere. Hinc igitur exordium capiam.

Quòd legem tulit Constantinus qua professis virginitatem, Ius condendi testamentum concessit, clericis verò contributionum immunitatem.

CAPVT IX.

Vetus erat apud Romanos lex, quæ vetuit cælibes, si annum ætatis vigesimum quintum præterissent, paribus cum his, qui nuptias contraxissent, priuilegijs frui: iussitque præter alia multa, etiam vt nihil commodi, etiā si

B 3 genere